

Förbandsbesöksrapport

Södra militärregionen (MR S)

23 november 2021 & 25 februari 2022

Plikträdet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Plikträdet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Plikträdet, som består av fem före detta värnpliktiga som väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Plikträdets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Plikträdet författar i slutet av verksamhetsåret. Rapporten utgör också en dialog med besökt förband, som därmed får möjlighet att åtgärda fel och brister. Dessa kommer följas upp av Plikträdet vid senare besök.

Plikträdet skickar rapporten till LMA, förbandschef, förtroendevalda värnpliktiga samt till soldathem. LMA vidarebefordrar rapporten till relevanta funktioner på förbandet och de som Plikträdet träffat under sitt besök.

Deltagare första besöket:

Felicia Konstenius och Johan Gunnarsson

Deltagare andra besöket:

Johan Gunnarsson

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	3
Organisation	3
Arbetsmiljö & säkerhet	3
Fysisk belastning	3
Psykisk hälsa	4
Attityder	4
Utrustning	4
Avbruten utbildning	5
Resor	5
Boendemiljö & vistelseutrymmen	5
Medinflytande	6
Information och mönstring	6
Ny information efter andra förbandsbesöket	6
Avslutning	6

Sammanfattning

Pliktrådets uppfattning efter besöket var att förbandet bedriver en fungerande värnpliktsutbildning med brister gällande omkringliggande funktioner så som tvättbyte, lokaler och mat. Förbandet visar ett engagemang i att bedriva värnpliktsutbildning.

Inledning

Under besöket på MR S träffade Pliktrådet samtliga värnpliktiga gruppchefer, lokalt medinflytande-ansvarig (LMA), chef Skånska gruppen, chef Militärregion syd, utbildningsadjutant, plutonchef, chef grundutbildning (tillika kompanichef), MRS regionförvaltare samt grundutbildningsamordnare. Besöket präglades av ett mycket gott bemötande och en positiv inställning till att Pliktrådet besökte förbandet.

Pliktrådet vill understryka att besöket endast genomfördes i Rinkaby och därför har Pliktrådet inte en uppfattning om hur omkringliggande funktioner och verksamhet fungerar på andra utbildningsplatser.

Organisation

MR S genomför två inryck. Ett inryck för gruppchefer som genomför tio månaders värnplikt och ett inryck för soldater som genomför sex månaders värnplikt. Vid Pliktrådets hade enbart gruppcheferna ryckt in, soldaterna skulle rycka in i januari.

Samtliga gruppchefer genomför sina första fyra månader på utbildningsplats Rinkaby. Därefter delas de (samtidigt som inryck för soldater) upp på tre utbildningsplatser, Rinkaby, Kosta och Eksjö. Vid besöket utbildades 21 gruppchefer, 111 soldater väntades till det senare inrycket.

Arbetsmiljö & säkerhet

Skyddsassistent

En skyddsassistent och en ställföreträdande skyddsassistent var utsedda när besöket genomfördes. Förbandet kommer nästa år att genomföra en grundlig utbildning för skyddsassistenter för att öka förståelsen kring vad skyddsassistenterna kan och förväntas göra i sin roll.

Vid samtal med den utsedde skyddsassistenten var denne i stora drag medveten om vad uppgiften innebar. Det råder bristande kunskap hos de värnpliktiga om vad avvikelse- och tillbudsrapportering är, vikten av att det görs och hur det ska genomföras.

Pliktrådet uppmanar förbandet till att utbilda alla skyddsassistenter i vad avvikelse- och tillbudsrapportering är, vikten av att det görs och hur det ska genomföras. Pliktrådet uppmanar även förbandet att till skyddsassistenter dela ut relevanta dokument såsom *SäkR G* (Reglemente Verksamhetssäkerhet Gemensam), *R GURU* (Reglemente Grund- och repetitionsutbildning) och andra dokument som kan vara viktiga i rollen som skyddsassistent. Detta för att få en bättre förståelse kring vad som gäller i olika situationer och vad som är en säker utbildning. Det ska inte vara ett krav att de läsa dokumenten men de ska finnas tillgängliga för skyddsassistenterna.

Fysisk belastning

Förbandet har några av Försvarmaktens lägsta fysiska krav vilket MR S var medvetna om. Av den anledningen lägger de stor vikt vid att ha en bra belastningstrappa där de långsamt ökar belastningen på de värnpliktiga. Detta för att förebygga fysiska skador i så stor utsträckning som möjligt.

Pliktrådet ser positivt på att förbandet är medveten om de värnpliktigas fysiska kapacitet och anpassar utbildningen efter detta.

De värnpliktiga hade tillgång till att nyttja civilt gym utan kostnad för de värnpliktiga. Däremot fick de själva bekosta bussbiljett för att ta sig dit. Cyklar fanns att tillgå.

Psykisk hälsa

MR S Rinkaby nyttjar psykologen som finns på försvarshälsan på P7. Förbandet berättar om de problem det medför att försvarshälsan är placerat långt bort.

Värnpliktiga berättade om att det stundtals kan vara tufft att genomföra sin utbildning på en liten utbildningsplats där det inte har tillgång till soldathem och saknar närhet till en stad eller andra plutoner. Detta medförde att de värnpliktiga kände sig isolerade.

Tidigare har det genomförts kortare utbildning, vilket är möjligt på ett skjutfält. När utbildningen blir längre medför det större krav på utbildningsplatsen att ge möjlighet till en meningsfull fritid vilket det i dagsläget inte uppfyller. Detta var MR S och Pliktrådet överens om vid besöket.

I och med att utbildningsplatsen ligger relativt isolerat blir detta psykiskt påfrestande för de värnpliktiga, inte minst under den rådande pandemin och de eventuella restriktioner som detta medför. Att det då inte finns ett enkelt sätt att träffa psykolog kan vara ytterligare en faktor som påverkar de värnpliktiga negativt. Dock vill Pliktrådet lyfta att MR S gjorde så mycket de kunde för att motverka detta. Men det är en mycket kortsiktig lösning och bör ses över.

Det långa avståndet till Försvarshälsan upplever både värnpliktiga och befäl tar mycket utbildningstid. De värnpliktiga berättade under besöket att de undviker att uppsöka exempelvis psykolog då det blir ett för stort moment att genomföra då det tar mycket utbildningstid och kräver planering. Den känsla av skam eller pinsamhet de värnpliktiga kan känna för att uppsöka psykolog tillsammans med den planering det medför att uppsöka Försvarshälsan gör att det är få som uppsöker psykologen.

Attityder

Vid besöket upplevde Pliktrådet att attityd värnpliktig-värnpliktig, befäl-värnpliktig och attityden gentemot medinflytandeorganisationen var god.

I samtal med de värnpliktiga framkom incidenter där värnpliktiga kvinnors mensskydd tagits ifrån dem under övning.

Pliktrådet vill trycka på att detta inte av någon anledning är okej oavsett om det är en övning som går ut på att det ska vara begränsat med mat, sömn och liknande eller inte. Den värnpliktiga kvinnan ska ha fri tillgång till mensskydd, i fält och på kasern. Den värnpliktiga ska inte heller behöva be om att få ut mensskydd av befäl utan ha detta tillgängligt under hela tiden.

Pliktrådet vill att MR S tillser att denna typ av situationer inte upprepas.

Utrustning

De värnpliktiga genomför tvättbyte på utbildningsplatsen, i övrigt sker byte av trasiga persedlar och så vidare på förrådet på P7.

Under besöket uppmärksammades Pliktrådet på de problem det medför att inte själva har tillgång till att byta andra persedlar utöver de som ingår i tvättbytet på utbildningsplatsen. Det är både tidskrävande och bidrar till att värnpliktiga stundtals tvingas nyttja trasig materiel då det ibland inte finns möjlighet att ta sig till förrådet på P7. MR S Rinkaby har en god kommunikation med förrådet och har ofta möjlighet att få ny materiel transporterad till utbildningsplatsen i samband med tvättbyte. Tvättbyte genomförs dock endast en gång i veckan.

De kvinnliga värnpliktiga får ett bidrag för att köpa in en annan typ av underkläder då de underkläder Försvarsmakten idag erbjuder inte anses vara tillräckligt bra.

MR S nyttjar inte det utbud av mensskydd som Försvarsmakten tagit fram utan låter värnpliktiga köpa in egna och får sedan ersättning för detta.

Pliktrådet uppmanar MR S att nyttja det utbud av mensskydd som finns tillgängligt samt att tillse att det tas fram tydliga rutiner för hur dessa ska fyllas på. Fördelen med att nyttja det utbudet som finns är att det underlättar för värnpliktiga att det alltid finns tillgängligt och aldrig blir något den värnpliktiga behöver göra extra resor för. Utbudet är under utveckling och det förbättras kontinuerligt. Det befintliga utbudet bör nyttjas i största möjliga mån för att kunna utveckla det ytterligare.

Avbruten utbildning

Vid besöket hade inga avrustningar ännu genomförts. Däremot kunde Pliktrådet straxt efter besöket konstatera att ett flertal värnpliktiga blivit kallade till granskningsnämnd. Under den perioden hörde flera värnpliktiga av sig och förstod inte varför en granskningsnämnd skulle genomföras. De värnpliktiga upplevde att förbandet gått bakom ryggen på de värnpliktiga i stället för att föra en diskussion med dem angående skador och granskningsnämnd.

Pliktrådet medverkade under en granskningsnämnd och kunde konstatera att det fanns brister i hur informationen framförts till de värnpliktiga.

Pliktrådet upplever (med den information Pliktrådet fått vid granskningsnämnd och av värnpliktiga) att förbandet inte jobbat tillräckligt förebyggande för att förhindra avrustning av värnpliktiga. Pliktrådet anser att informationen till de värnpliktiga kring varför samt hur en granskningsnämnd ska genomföras var bristande.

Pliktrådet uppmanar förbandet till att se över hanteringen och rutinerna kring granskningsnämnder. Informationen till de värnpliktiga innan, under och efter granskningsnämnd bör förbättras.

Resor

Vid besöket hade de värnpliktiga inget att påpeka kring resor.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

De värnpliktiga bor i en kasern och har tillgång till dagrum med tv. Torkrummet som fanns tillgängligt var litet med dåliga torkmöjligheter. Vid besöket var inte skåpen fastskruvade i väggen.

Standarden på boendemiljön är tillfredställande men kommer inte hålla om mängden värnpliktiga ökar. Pliktrådet uppmanar MR S att tillse att alla skåp är fastskruvade i väggen, detta på grund av att Pliktrådet under flertalet förbandsbesök uppmärksammat olyckor på grund av att skåp välts över värnpliktiga.

Medinflytande

Under besöket utbildades endast en pluton med värnpliktiga vilket medför att de kommer nära varandra och sina befäl. Det möjliggör även ett gott medinflytande och åtgärder blir lätta att vidta.

Pliktrådet upplevde att medinflytandet fungerade bra och de värnpliktiga kan lyfta problem och får den hjälp som behövs.

Information och mönstring

Vid besöket hade de värnpliktiga inget att påpeka kring information och mönstring.

Ny information efter andra förbandsbesöket

Under vårt andra besök på MRS gjordes på Kosta Skjutfält. Under besöket genomfördes en kompaniövning där de var uppdelade i olika gruppen och genomförde olika moment. Pliktrådet fick åka runt och prata med de värnpliktiga när de återhämtade och fyllde på ammunition. De värnpliktiga upplevde övningarna som säkra. Det fanns mycket befäl på plats som kunde hjälpa dem om något skulle komma upp.

Det framkom att de inte valt någon huvudförtroendevald i någon av kategorierna med motiveringen att plutonerna utbildas på olika platser och att de huvudförtroendevalda därför har det svårare representera samtliga värnpliktiga. §6 Förordning (2017:1249) om medinflytande för totalförsvarspliktiga förklarar vad som gäller. Pliktrådet behöver även en kontaktperson på förbandet för att underlätta informationsinhämtning och informationsfördelning.

Glasögon insatser till skyddsglasögon samt skyddsmask har enligt befäl och värnpliktiga inte blivit BOA (beslutade om användning). Detta medför att värnpliktiga som behöver insatser får skjuta utan då eller nyttja privata. En värnpliktig sa att dennes glasögon tar minst 6 dagar att få om de skulle gå sönder. Detta medför att denne väljer att inte använda sina egna. Kompaniledningen var även de besvikna över detta och försökte förbättra men utan resultat då detta är ett problem för hela Försvarsmakten. Kompaniledningen var öppna med att om de värnpliktiga väljer att nyttja sina privata glasögon och de går sönder får den värnpliktiga ersättning för detta.

Under besöket framkom det att de olika plutonernas utbildning såg väldigt annorlunda ut. Exempelvis skiljde det sig stort mellan plutonerna hur mycket fältvana de värnpliktiga fått. Ytterligare en punkt är att de ska utgå från belastningstrappan som närmast garnison använder. Rinkaby ska nyttja belastningstrappan på P7, Eksjö ska nyttja Ing2 och Kosta nyttjar Sjöstridsskolan. Detta blir ett problem när befattningarna på de andra förbanden har högre intagningskrav vilket medför att belastningstrappan inte är anpassad efter de värnpliktiga på MR S fysiska förmåga. Kompaniledningen kommer att ta fram en egen belastningstrappa för att ge de värnpliktiga en så bra utbildning och fysisk uppträning som möjligt.

Avslutning

Pliktrådet hoppas att vi med denna rapport har förmedlat våra intryck på ett konstruktivt sätt. Vi blev mycket väl mottagna under besöket, vilket var präglat av ett transparent och samarbetsvilligt klimat. Vi har förhoppningar om, och ser fram emot, ett fortsatt gott samarbete mellan Pliktrådet och Militärregion syd.

Tack för ett givande besök,

Felicia Konstenius

Medinflytande samt Arbetsmiljö och säkerhetsansvarig